

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/10/2014
Identifikačné číslo spisu:	6713205978
Dátum vydania rozhodnutia:	14.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:6713205978.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne L. bývajúcej v R., zastúpenej Mgr. Petrom Mačajom, advokátom, so sídlom v Banskej Štiavnici, Dolná 7, proti žalovanej Rapid life životnej poisťovni, a.s., so sídlom v Košiciach, Garbiarska 2, zastúpenej advokátskou kanceláriou MST PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Laurinská 3, IČO: 36 861 545, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 11 C 87/2013, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. septembra 2013, sp. zn. 13 Co 669/2013, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. septembra 2013, sp. zn. 13 Co 669/2013 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvého stupňa“) uznesením z 25. júla 2013, č. k. 11 C 87/2013-56 konanie zastavil z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za podanie žaloby žalobkyňou. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že výzvou zo dňa 25. júna 2013 bola žalobkyňa vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 331,50 Eur v zmysle položky č. 3 písm. c/ prílohy zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, ktorý žalobkyňa v určenej lehote nezaplatila. Ďalej uviedol, že nakoľko je predmetné konanie osobitným konaním o preskúmanie zákonnosti postupu a záverov rozhodcovského rozsudku v zmysle zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov, nie je toto konanie oslobodené od platenia súdneho poplatku. O trovách konania rozhodol v zmysle § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p., že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 20. septembra 2013, sp. zn. 13 Co 669/2013 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.). Odvolací súd sa v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, na ktoré poukázal. Odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa správne vyrubil súdny poplatok podľa položky 3 písm. c/ Sadzobníka súdnych poplatkov.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), že

rozhodnutie je zjavne neodôvodnené a nepreskúmateľné, čo v tomto prípade zapríčinilo vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., keď bola rozhodnutím oboch súdov nižšieho stupňa žalobkyni odňatá možnosť pred súdom konať. Navrhla zrušiť rozhodnutia oboch súdov a vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne vyjadrila tak, že rozhodnutia oboch súdov považuje za vecne správne a dovolanie žalobkyne žiadala zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V danom prípade je dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v celom rozsahu. Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (viď § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska; dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.).

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadla žalobkyňa dovoláním, nemá znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné. Jeho prípustnosť preto z ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplýva.

Vzhľadom na vyššie uvedené by prípustnosť dovolania žalobkyne zakladalo, ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Žalobkyňa tvrdí, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). O odňatie možnosti pred súdom konať ide v prípade procesne nesprávneho postupu súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných oprávnení.

Judikátúra najvyššieho súdu dospela k záveru, že o odňatie možnosti pred súdom konať ide tiež vtedy, ak súd zastaví konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, i keď pre taký postup neboli dané procesné predpoklady (R 50/1997).

Po preskúmaní veci musí dovolací súd konštatovať, že žalobkyni bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď súd prvého stupňa zastavil konanie v dôsledku nesprávnej aplikácie príslušných noriem a ich nesprávneho výkladu. Keďže odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil, zaťažil tak konanie procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Ustanovenie § 4 ods. 2 Zákona o súdnych poplatkoch upravuje tzv. osobné oslobodenie od súdneho poplatku, kde v zmysle písm. za/ je od poplatku oslobodený spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu. V odkaze je uvedené ako príklad § 3 ods. 5 zák. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa.

Dovolací súd poukazuje na to, že spotrebiteľské právo patrí k dynamicky sa rozvíjajúcim oblastiam súkromného práva, čo sa deje najmä pod vplyvom činnosti Európskej únie a jej orgánov. Základnou funkciou a cieľom právnych noriem regulujúcich ochranu spotrebiteľa je ochrana spotrebiteľa ako tzv.

slabšej strany v právnych vzťahoch s dodávateľmi tovaru a služieb. Postavenie spotrebiteľa ako slabšej strany vychádza z toho, že spotrebiteľ sa ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii a na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a lepšiu dostupnosť právnych služieb, a napokon možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne, cestou formulárových zmlúv. Pre takýto vzťah je charakteristické, že podnet na zmluvné konanie pochádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na to pripravený, pri kontraktácii je využívaný moment prekvapenia a neskúsenosti spotrebiteľa.

Zaplatenie súdneho poplatku patrí k vecným procesným podmienkam vzhľadom na právne následky jeho nezaplatenia spočívajúceho v zastavení konania. V čl. 46 Ústavy SR sa ako základné ľudské právo zaručuje právo na súdnu a inú právnu ochranu. Zákon o súdnych poplatkoch (č. 465/2008 Z.z.) novelizoval § 4 zákona o súdnych poplatkoch. Od poplatku je tak oslobodený spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu. Zákon v poznámke pod čiarou uvádza len príkladom takýto osobitný predpis, pričom poznámka nemá všeobecne záväzný charakter, ale iba informatívnu hodnotu. Oslobodenie spotrebiteľa od súdnych poplatkov spočíva v tom, že platenie súdnych poplatkov odrádzalo spotrebiteľov uplatňovať svoje nároky súdnou cestou, resp. brániť svoje práva, či už v pozícii žalovaného alebo povinného. Citované ustanovenie zákona o súdnych poplatkoch nemožno vykladať formalisticky, ale prihliadať na účel, na ktorý má slúžiť, teda umožniť spotrebiteľovi domôcť sa ochrany svojho práva bez toho, aby bol odrádzaný povinnosťou platiť súdny poplatok.

Dovolací súd konštatuje, že žalobkyňa sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu (zákon č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní) domáha ako spotrebiteľka, je nepochybné, že ide o spotrebiteľský vzťah. Jej návrh na začatie konania má základ vo vzťahu medzi účastníkmi, ktorý bol spotrebiteľským vzťahom (rozhodcovský rozsudok bol vydaný na základe poisťnej zmluvy, kde má žalobkyňa postavenie spotrebiteľky), a preto sa na ňu vzťahuje zákonné oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. za/ zákona o súdnych poplatkoch.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že spotrebiteľ je oslobodený od súdneho poplatku vo všetkých súdnych konaniach, v ktorých je druhou stranou dodávateľ a spor vyplýva zo spotrebiteľskej zmluvy. Z hľadiska výkladu citovaného ustanovenia dovolací súd poukazuje na závery Ústavného súdu SR, ktorý vymedzil skutkovú podstatu formalizmu tak, že orgánom verejnej moci a predovšetkým súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavných princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomíňať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu (nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 306/2010 zo dňa 8.12.2010).

Na základe týchto dôvodov dovolací súd uvádza, že na daný prípad sa vzťahuje zákonné oslobodenie od platenia súdneho poplatku, a preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom zmysle názoru odvolacieho súdu rozhodne tak, aby mala žalobkyňa možnosť uplatniť si svoj nárok pred všeobecným súdom.

Vzhľadom na to, že procesný postup odvolacieho súdu pri rozhodovaní o odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania mal za následok odňatie možnosti žalobkyne pred súdom konať, je jej dovolanie smerujúce proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu nielen prípustné (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ale tiež opodstatnené (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.).

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd

znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).
Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.